

SAGENONDERZOEK IN RUMST, TERHAGEN EN REET (deel 2)

Dit is de tweede van 2 afleveringen. In het Jaarboek 2011 vindt u de eerste bijdrage.

Sagen uit de toverwereld

's Nachts om 12 u. stonden de toveressen te dansen in Boom op de markt.

(G. Benoit-70 j.-Terhagen)

Fieke Vermant die had ook de naam van een toveres. Tante Lien die heeft drie kinderen dood en die hield staande dat die betoverd waren. Die kinderen hoorden altijd een wekker aflopen en dat was die toveres.

(Line Sel-45 j.-Rumst)

Een vrouw moest in 't kinderbed gaan komen en een uit de geburen kwam altijd luisteren. De vent gaat buiten: "Wat komt gij doen?" vraagt hij. " 'k Meende dat het in gang was" zei ze. Ze vroegen in de geburen meisjes om te helpen als de vrouw in 't kinderbed was en die oude vrouw kwam vragen of ze niet moest helpen. "Ja" zei de vader. Ze hadden een koe die juist gekalfd had en de vrouw sukkelde tot in de stal en als ze in de stal kwam had die koe aan elk haarke een druppel water. De moeder zei: "Wat is dat nu?" "O, 'k zal wat hard nijpen" zei ze.

Daarna had de koe zoveel luizen dat ge ze er met de hand kondt afscheppen.

's Zondagsavonds waren er jonge meisjes rond de stoof gaan zitten bij de moeder en ze vroegen: "Trien, heeft die koe nu zoveel luizen?" -"Wacht" zei ze, " 'k zal eens in de stal gaan." En dan kwam ze met een handvol luizen af. De vrouw is naar Mechelen naar de paters gegaan en ze zei: " 'k Heb geen kwade gedachten, maar ge moet mij helpen." Ze deed een mis doen en als ze thuis kwam ging ze zien en er zat niets meer op.

(Melanie Teck-83 j.-Reet)

Op de hoef van Vondel stierven veel beesten, ze zaten vol luizen, ze werden ervan opgevreten. Ze zijn dan naar de paters in Bornem geweest, die hebben overal heiligdom komen leggen in de balken in de stal. Ze zegden dat de grotmoe van Nagels het deed, die ging altijd over 't erf als ze naar de mis ging, want die gingen alle zondagen naar de mis.

(Mevr. Langmans-85 j.-Reet)

Oude mensen kwamen altijd bijeen en die roeiden (*gooiden*) jèèr (*aarde*) rond ne struik en ze zegden dat dat heksen waren.

(Melanie Teck-83 j.-Reet)

Bij ons waren vroeger eens mensen en die hadden een kind en dat was goed geboren, maar elke morgen lag dat gebrekkelijk in zijn bed. Den ene keer stond die kop zo en dan weer zo en dan was er weer iets met die armen. En soms zat het vol luizen. Ze gingen naar de paters, maar die zegden: ge moogt geen kwade vermoedens hebben. Maar toen op ne keer gaf hun koe die altijd goed melk gegeven had, geen melk meer. Ze vroegen: zou het de melkboer niet zijn? En ze zegden: ge komt niet meer binnen. En toen was het allemaal gedaan.

(Maria De Voeght-71 j.-Reet)

Ne meulder had gasten en ze stierven allemaal en niemand durfde er zich nog verhuren. Maar nen oude zatlap verhuurde hem daar. “Hebt gij geen schrik?” vroegen de mensen. “Nee, ‘k zal mijn gerief wel meenemen” zei hij. Hij liet een sabel wijden en nam hem mee. ’s Nachts werd hij lastig gevallen door een kat, en hij kapte haren poot af met de sabel. ’s Morgens lag het wijf van de meulder met ene arm in ’t bed: ’t was zij die de gasten kapot maakte.

(De Dikke Janssens-81 j.-Reet)

Mijn vader, dat is nu zo’n 80 jaar geleden, die ging ’s zondags kaarten en dan kwam hij altijd om 7 u. naar huis. Toen hij op nen avond eens naar huis kwam, kwam hij een kat tegen op een 100 m. van huis. “Minneke Poes waar gaat gij henen?” vraagt hij. Maar hij kon zijn huis niet meer vinden en hij kwam in Schelle aan.

(Maria De Voeght-71 j.-Reet)

Mijn nonkel ging werken en er sprong altijd een kat van den enen boom naar den anderen. En ze zijn naar de paters gegaan. Maar die mens is ervan gestorven en hij heeft nogal tewerk gegaan in die moment.

(Wed. Bayens-72 j.-Reet)

Ik heb het weten gebeuren hier in Reet: die mensen hadden een kind en dat groeide niets en altijd maar schreeuwen en permitteren. En die moeder stak haar trouwring onder den dorpel van de deur. Er kwam een wijf die er dikwijls kwam en die zei: “Aai, mag ik hier nu niet meer binnen.” Het was zij die met dat kind aan ’t spelen was en dan was het gedaan.

(De Dikke Janssens-81 j.-Reet)

Sinds ’t Sintjansevangelie in gang is, is die toverij verbeterd.

(Fientje Robeyns, Fientje van den Engel genoemd-81 j.-Reet)

De pastoor van Aartselaar die werd aangedaan. Hij was rond geweest voor geld, ’t was met St. Pieter of zoiets. En hij moest zijn beurs geld geven en hij roeide (*gooide*) ze voor die kerel zijn voeten. ’s

Morgens als de mensen naar de kerk gingen stond die met zijn beurs geld voor zijn voeten. De pastoor had die stijf gezet. De mensen gingen dan naar de pastoor en die kwam mee. Hier sè beest, zei de pastoor en hij gaf hem het geld. Vroeger leerden de pastoors eerst het kwaad en dan het goed, maar nu niet meer, er gebeuren teveel prutsen mee.

(Louis Wijckmans-80 j.-Reet)

Ene van Reet had veel tegenslag in zijnen stal: zijn veulens stierven. De boterpater kwam rond en die ging erheen. "Waar is 't paard?" vroeg hij. De pater begon te lezen. "Nu is de kwade hand weg, nu zult ge geen tegenslag meer hebben." zei hij.

(Louis Wijckmans-80 j.-Reet)

Bij Van De Vondel stonden de pjèren averechts in de krib en de paters zijn met de missies erheen geweest en hebben het afgenomen.

(Louis Wijckmans-80 j.-Reet)

Toveressen konden dat met boeken. Ik heb er een geweten en die was zo groot als ik en als ze stierf, was ze geen meter meer. Die deed de mensen en de kinderen kwaad.

(Van den Brande-89 j.-Reet)

Nen tovenaar kon niet sterven of hij moest zijn zwarte kunst overdragen, mettoestemming, op nen andere persoon.

(Ludo Van Kerkhoven-60 j.-Rumst)

Als nen tovenaar begraven wordt, al is het midden in de winter, dan zal het donderen en weerlichten. En inderdaad, er werd ne persoon begraven waarvan het gezegd werd, en het was midden in de winter en het sneeuwde; maar toen hij naar de kerk ging donderde het en bliksemde.

(Ludo Van Kerkhoven-60 j.-Rumst)

Duivelssagen

In Aartselaar had er ene zijn ziel aan den duivel verkocht; maar hij had daar zoveel last mee: men pakte hem soms vast en roeide (*gooide*) hem over de haag. Hij is zelf naar de pastoor geweest om eraf te geraken.

(Louis Wijckmans-80 j.-Reet)

In Willebroek was er ene en die had zijn ziel aan den duivel verkocht. Hij had dat met bloed uit zijne vinger getekend. Het moet familie van De Nayer geweest zijn. Mijn kozijn, Wàr De Keyzer heeft die mee begraven. Onderweg was er altijd gerommel in de kist en ze woog zo zwaar, ze moesten ze altijd maar neerzetten. Ze zegden: die kist weegt toch zo zwaar en ze doen ze open en ze stak vol stenen. Dat lijkt zullen de duivels wel meegenomen hebben.

(Fientje Robeyns, Fientje van den Engel genoemd-81 j.-Reet)

Mijn moeder heeft in Wemmel in de duivelsschuur geslapen, toen ze bij nen boer ging dorsen. De schuur was wel twee karren groot. Dien boer die zou graag een groter schuur gehad hebben en er kwam er ene en die vroeg of hij graag een groter schuur zou gehad hebben. “Ja” zei den boer. “Als ge tekent met bloed, hebt ge morgen een schuur eer den haan kraait.” ’s Nachts lag de vent in ’t bed te kermen. “Wat nu ?” zei zijn vrouw. “Ai, ‘k heb mijn ziel verkocht” zei de man, “als den haan niet kraait voor de morgen is mijn ziel verkocht.” De vrouw gaat naar buiten en klapt in haar handen. De haan begint te kraaien en de schuur was af op een gat na. Er staken bomen in met wortelen aan, zo was die afgewerkt; en als ze het gat toededen, lag het ’s morgens er altijd uit. Ze gingen naar de geestelijken en vroegen wat ze ermee moesten doen. Die zegden dat ze er een kruis moesten inmettelen en dat is er niet meer uitgevallen. Die schuur is er nu nog, maar ze is niet half zo groot meer.

(Melanie Teck-83 j.-Reet)

Er was ene die zijn ziel aan den duivel verkocht had en altijd gevraagd had om zijn schuur te vergroten. Door den duur had hij het gekregen. “Voor den haan zal kraaien, zult ge ze hebben” zei den duivel. Maar er was nog een klein holleken in en als ze Ons-Lievrouwke daar inzetten, ging die lopen. Dat moet in Breendonk of Oppuurs gebeurd zijn, ‘k weet het niet juist, maar in elk geval over ’t water.

(Louis Wijckmans-80 j.-Reet)

Historische sagen

Ik ben in den onderaardse kelder geweest, waar een gouden St.-Pieter insteekt, nog van in den tijd van de Romeinen. Dat kwam zo. Wij waren een huis aan ’t zetten rechtover de kerk, waar nu een café is. En wij waren aan ’t graven en ineens komen we op ne zerk. We graven verder en er komen zeven treden bloot. We gaan naar beneden en er is een gang van twee meter breed en twee meter hoog. We zijn er maar een klein stukje ingegaan, want er waren toen nog geen elektrische lampen en ons licht ging altijd uit. De metselij was ongeveer 50 cm dik en mijn vader zei dat het met roggemeel gemetst was. De gang loopt neven ’t park af. Als ge er zo’n 200 m ingaat, is er ne zijgang die onder ’t park loopt, naar Jef van Montfort, en aan de Rupel uitkomt. En in die zijgang moet een altaar gestaan

hebben en daar staat de gouden St.-Pieter. De priesters droegen daar vroeger de mis op, maar toen de Romeinen gekomen zijn, zijn ze langs die gang gevlucht. Hij liep onder de Nete door naar Battelbroek. Als 't water laag kwam, zei mijn vader: "Sè, ginder is den ingang".

(Leon De Vos, de Zwis genoemd, -77 j.-Rumst)

Onder de markt moet er ne gouden St.-Pieter zitten, maar ze hebben de markt al eens open gehad, en ze hebben niets gevonden.

(Jef Van den Broeck-75 j.-Rumst)

Te midden van de markt moet zich een gouden St.-Pieter bevinden en meerdere gangen leiden naar de schat. Eén van die gangen zou uitmonden onder de hoeve waar vroeger SuskeRuelens woonde. Ieder die zich in een der gangen waagde om de schat te zoeken, bekocht het met zijn leven. Er zijn er eens twee gaan naar zoeken, maar ze zijn nooit meer teruggekomen.

(Fons Stuyck-61 j.-Rumst)

Onder 't park moet er nen onderaardse gang lopen naar een oud hoeveke van SuskeRuelens.

(Fil Godenaers-77 j.-Rumst)

Nawoord

In 1976, 13 jaar na het hierboven gevoerde onderzoek naar sagen uit de Rupelstreek en omgeving, ondervroeg de reeds hierboven vernoemde HervéDaras nogmaals mijn tante Aline De Wever. Op minder dan een half uur tijd kon zij nog een aantal sagen vertellen die we voor de volledigheid hieronder nog weergeven.

Ja.. van Kleudde ... Da vertelde ons moeder altij ... Dië moeste ze dan op hunne rug dragen ... En met een schietgedekte te zeggen waarde der vanaf ... Niet alleen 's nachts, ook 's morgens vroeg ... Ja, da was daar aan 't veir, waar de Dijle en de Neet samen komen en da's dan de Rupel ...

Ja, van slechte boeken, dikkes horen vertellen ... 'k Had d'er ook zo is ene gekregen, en da ging over afvallige priesters en zo ... En 'k ben d'er mee naar de pastoor geweest. "Zie d'is in uwen index," zei ik, "sta die er ni in?" En de pastoor heit em gehouwen ... "Laat die boek maar hier, Alinneke" zei hem.

Ja, hoger slaan, ja da moeste doen! Da hemme 'k dikkes horen zeggen. Hier waren d'er in Rumst drei die de naam hadden ... As die op uw schouder sloegen, moeste terug slaan en hoger ... Ze zijn al dood, nei 'k noem ze ni gère.

De 'Kwade haand', ja ... betoverd zijn, gelijk of da ze zeien. Derveur gingen ze naar Bornem of naar Dendermonde, naar 't graf van pater Paul ... Nei, nie naar de Clarissen in Boom, daar gingen ze henne als ze in verwachting waren ... En van die paters kregen ze dan heiligdoem mee ... Maar daarvoor moeten meer naar Duffel uit, daar wonen nog veel boeren ... Ja, van "den oude man" daar hemme 'k ook nog van g'hoord.

Nei ... maar van 'Meneerke', daar maakten z'ons bang van as we klein waren. Da was de Rijksopzichter. Dië moest zien of al de klein mannen wel naar 't school gingen ... Toens waren d'er veel van die klein gasten die al op 't geleg werkten en dat mocht niet ...

Ja, van zwarte katten ... Daar waren de mensen vroeger bang van. Sè, as er na een zo kruis over de weg liep voor uw voeten, dan hadde zeker ongeluk ... Neie, nooit ni zo van g'hoord (van een heks die zich als een kat kon voordoen)

Ja, da zeien ze. Heksen konden moeilijk sterven ... Die drei die hier in Rumst waren, of dat die zo lang gelegen hebben, da weet ik niet!

Ja, van ne schat. Ons moeder vertelde altij dat er onder de Markt van Rumst nog veel goud stak ... D'er moet vroeger een hospitaal gestaan hebben en daar kwam da vandaan ...

Van de Bende van Nauwelaerts, genoeg van horen vertellen ... Die waren hier in de Rupelstreek. Die kwamen eigenlijk van Busschot (Booischot). Da was rond de eersten wereldoorlog ...